

ПРОТОКОЛ

13 - го засідання Робочої групи з розгляду проблемних питань суб'єктів первинного фінансового моніторингу – банківських установ

м. Київ, Держфінмоніторинг

23 вересня 2021 року

Питання, які включені до протоколу, надійшли від: Незалежної асоціації банків України та Форуму провідних міжнародних фінансових установ.

Відповіді на питання, які включені до протоколу, сформовані Держфінмоніторингом за участю Національного банку України, Незалежної асоціації банків України та Форуму провідних міжнародних фінансових установ.

За результатами узгодження та узагальнення пропозицій членами Робочої групи вирішено:

Питання 1. Відповідно до пункту 1 розділу 2 додатку 3 Порядку інформаційної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 04.06.2021 № 322, запис у полі 3.2.3 «Номер реєстрації фінансової операції в реєстрі» розділу 3 Повідомлення про ФО має наскрізну нумерацію і не може повторюватися протягом усього періоду діяльності суб'єкта. Разом з тим, згідно із пунктом 15 додатку 15 постанови Правління Національного банку України від 19.05.2020 «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» банк веде реєстр фінансових операцій, реєстр повідомлень про підозрілу фінансову діяльність, реєстр розбіжностей про КБВ, реєстр відмов та реєстр заморожень/розморожень з урахуванням фінансових операцій та відповідних фактів, що мали місце у відокремлених підрозділах банку, з окремою нумерацією в таких реєстрах, відлік якої має починатися з початку календарного року.

Яким чином банківській установі вести нумерацію операцій в реєстрах – наскрізно або по кожному реєстру окремо?

27 листопада 2021 набирає чинності наказ Міністерства фінансів України від 04.06.2021 № 322 «Про затвердження порядку обміну інформацією з питань фінансового моніторингу» (далі - наказ Міністерства фінансів України від 04.06.2021 № 322), яким затверджено Порядок створення особистого кабінету суб'єкта первинного фінансового моніторингу та доступу до е-кабінету системи фінансового моніторингу, а також Порядок інформаційної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України (далі – Порядок інформаційної взаємодії).

В додатках до Порядку інформаційної взаємодії встановлюються, зокрема форми візуалізації повідомлень, що використовуються під час обміну інформацією з питань фінансового моніторингу між суб'єктами первинного фінансового моніторингу та Держфінмоніторингом, вимоги щодо їх заповнення

та довідники кодів, необхідні для заповнення повідомлень.

У свою чергу, відповідно до Порядку моніторингу фінансових операцій, їх реєстрації та здійснення інформаційного обміну з СУО, визначеного Додатком 15 до Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 19.05.2020 № 65 (далі - Положення № 65), банки використовують довідники кодів, визначені відповідним нормативно-правовим актом Міністерства фінансів України.

Нормативно-правовим актом, що затверджує відповідні довідники кодів є наказ Міністерства фінансів України від 04.06.2021 № 322.

При цьому, керуючись частиною першою статті 16 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон), саме Національний банк України встановлює для банків порядок реєстрації та подання спеціально уповноваженому органу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, іншої інформації, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення.

Так, згідно із підпунктами 1 пунктів 22-27 додатку 15 до Положення № 65, банк уносить до відповідних реєстрів повідомлень, зокрема порядковий номер реєстрації в реєстрі з початку календарного року і дату реєстрації.

Зважаючи на викладене, при здійсненні реєстрації фінансових операцій та інформаційному обміні з Держфінмоніторингом, банки керуються нормативно-правовими актами Національного банку України.

При цьому, банки використовують у визначених законодавством випадках довідники для заповнення повідомлень, правила формування найменувань файлів-повідомлень та повідомлення, що використовуються під час обміну інформацією, а саме: Л-ФМ «Повідомлення - лист від суб'єкта до Держфінмоніторингу», М-ФМ «Повідомлення про рішення/доручення Держфінмоніторингу», Н-ФМ «Повідомлення - лист від Держфінмоніторингу до суб'єкта», які затверджені наказом Міністерства фінансів України від 04.06.2021 № 322.

Таким чином, вимоги щодо наскрізної нумерації фінансових операцій в реєстрі, визначені в додатку 3 до Порядку інформаційної взаємодії, не поширюються на банківські установи.

Питання 2. Чи потрібна персональна ліцензія для використання довідникової інформації з сайту <https://coinmarketcap.com> для заповнення довідника віртуальних активів. Чи вірно банки розуміють, що поле "Name" вміщує як "ім'я" так і "літерний код", наприклад: Bitcoin BTC, де Bitcoin - ім'я, а BTC - літерний код?

3 метою отримання довідникової інформації з сайту

<https://coinmarketcap.com> засобами прикладного програмного інтерфейсу (API) безкоштовно необхідно здійснити реєстрацію на даному сайті та отримати авторизований ключ.

Приклад довідників у форматі xls розміщено у на офіційному вебсайті Держфінмоніторингу у розділі Фінансовий моніторинг/Технології/Довідкова інформація/Довідники за проектом наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження порядку обміну інформацією з питань фінансового моніторингу».

Питання 3. Які дані необхідно вказувати для юридичної особи – нерезидента та відокремленого підрозділу під час заповнення реквізиту «Ідентифікаційний код ЄДРПОУ/реєстраційний номер ОКПП» (cl-id) у файлі повідомленні А-ФМ.

Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 № 22 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 06.11.2019 № 127), встановлені вимоги щодо заповнення реквізитів розрахункових документів, які зазначені, зокрема в указівках щодо заповнення реквізитів розрахункових документів, їх реєстрів та відомості (додаток 9).

Так, що стосується заповнення реквізиту «код платника»/«код отримувача» (наприклад, платіжного доручення), зокрема передбачено, що у разі, якщо згідно із законодавством України ідентифікаційний код (ідентифікаційний код платника за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) або реєстраційний (обліковий) номер платника податку, який присвоюється контролюючими органами) нерезиденту не присвоюється, то ставиться дев'ять нулів. Окрім цього, відповідно до зазначених указівок щодо заповнення вказаного реквізиту, дев'ять нулів також ставиться юридичній особі, якій не присвоєний ідентифікаційний код.

Звертаємо увагу, що діючою Інструкцією щодо формування файлів інформаційного обміну між центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, та банками (філіями), затвердженою постановою Правління Національного банку України від 18.08.2016 № 373, у примітках щодо заповнення реквізиту «CL_ID» файла-повідомлення про фінансові операції зазначено, якщо реєстраційний номер облікової картки платника податків або ідентифікаційний номер згідно з ДРФО/код за ЄДРПОУ не присвоєний, то зазначається 9 нулів. Аналогічне пояснення щодо заповнення вказаного реквізиту передбачено також у проекті нормативно-правового акту Національного банку України з питань інформаційного обміну між спеціально уповноваженим органом і банками та зазначено у наказі Міністерства фінансів України від 04.06.2021 № 322.

Разом з цим, зважаючи на пункт 3 частини дев'ятої статті 11 Закону, для трастів та інших подібних правових утворень, що не є юридичними особами

може зазначатися ідентифікаційний номер (у разі наявності), що нерезидент використовує при поданні податкових декларацій та інших податкових документів до податкових органів у країні, резидентом якої він є.

Питання 4. Які дані вказувати для іноземного суб'єкта господарської діяльності, який не має ЄДРПОУ або фізичної особи, яка є іноземним громадянином або особою без громадянства, не має реєстраційного номера облікової картки платника податків й відповідно не має паспорта громадянина України під час заповнення файлу повідомлення S-FM.

Ураховуючи, що порушене питання стосується заповнення реквізиту «cl-id» розділу «Відомості про особу-клієнта» файлу-повідомлення про замороження (розмороження) активів (S-FM), вважаємо, що ситуацію, в якій реєстраційний номер облікової картки платника податків або ідентифікаційний номер згідно з ДРФО учасника контрагента невідомий банку, не доцільно розглядати по відношенню до клієнта.

Зважаючи на викладене та зміст питання пропонуємо зазначати стосовно вказаних у питанні клієнтів під час заповнення реквізиту «cl-id» розділу «Відомості про особу-клієнта» файлу-повідомлення про замороження (розмороження) активів (S-FM):

якщо ідентифікаційний код платника за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) або реєстраційний (обліковий) номер платника податку (РНОКПП) не присвоєний, - дев'ять нулів.

Для трастів та інших подібних правових утворень, що не є юридичними особами зазначати ідентифікаційний номер (у разі наявності), що нерезидент використовує при поданні податкових декларацій та інших податкових документів до податкових органів у країні, резидентом якої він є.

Питання 5. Які дані вказувати для іноземного суб'єкта господарської діяльності, який не має ЄДРПОУ під час заповнення файлу повідомлення G-FM?

Якщо мова йде про заповнення реквізиту «ust-id» (у.п.3.3.3) розділу «Відомості щодо особи по якій виявлено розбіжності між відомостями про КБВ» файлу повідомлення G-FM, зазначимо, що в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (далі - ЄДР) міститься інформація (в тому числі про КБВ) щодо юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, стосовно яких проведена державна реєстрація згідно із Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

Тому, під час заповнення реквізиту «ust-id» (у.п.3.3.3) щодо юридичних осіб, по яким СПФМ виявлені розбіжності відомостей про КБВ (а саме, відсутня інформація про фізичну особу, що встановлена банком як КБВ за результатом здійснення належної перевірки, в ЄДР як КБВ відповідної юридичної особи), вважаємо має зазначатися код ЄДРПОУ цієї юридичної особи, як і передбачено у

наказі Міністерства фінансів України від 04.06.2021 № 322 «Про затвердження порядку обміну інформацією з питань фінансового моніторингу».

Питання 6. Які дані вказувати для іноземного суб'єкта господарської діяльності, який не має ЄДРПОУ або фізичної особи, яка є іноземним громадянином або особою без громадянства, не має реєстраційного номера облікової картки платника податків й відповідно не має паспорта громадянина України під час заповнення файлу повідомлення G-FM?

Якщо стосується заповнення реквізиту «vgd-id» (у п.3.6.6.1) розділу «Відомості про ідентифікацію КБВ/Відомості про КБВ юридичної особи (за даними суб'єкта)» файлу повідомлення G-FM, вважаємо, що зазначений реквізит має заповнюватися для фізичної особи таким чином, зокрема:

якщо РНОКПП не присвоєний (стосується фізичної особи-нерезидента), то зазначається 9 нулів;

якщо РНОКПП невідомий банку, то зазначається 5 дев'яток.

Разом з цим звертаємо увагу, що враховуючи пункт 15 частини першої статті 1 Закону (дані, що дають змогу встановити кінцевого бенефіціарного власника, - прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові, країна громадянства та постійного місця проживання, дата народження, характер та міра (рівень, ступінь, частка) бенефіціарного володіння (вигоди, інтересу, впливу), реквізит «vgd-id» (у п.3.6.6.1) заповнюється у разі наявності у банку цієї інформації.

Питання 7. Яким чином розрізнити та використовувати шість значень, передбачених Довідником видів повідомлень про відмову (K_DFM21), який міститься у додатку 4 до Порядку.

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний відмовитися від встановлення (підтримання) ділових відносин/відмовити клієнту у відкритті рахунка (обслуговуванні), у тому числі шляхом розірвання ділових відносин, закриття рахунка/відмовитися від проведення фінансової операції у випадках, визначених у частині першої статті 15 Закону, та протягом одного робочого дня, але не пізніше наступного робочого дня з дня відмови повідомити у зазначених випадках спеціально уповноваженому органу про спроби проведення фінансових операцій та про осіб, які мають або мали намір відкрити рахунок/встановити ділові відносини та/або провести фінансові операції або з якими розірвано ділові відносини (закрито рахунок) на підставі цієї статті, а також про проведення фінансових операцій щодо зарахування коштів, які надійшли на рахунок такого клієнта, та про фінансові операції, в проведенні яких було відмовлено.

Слід зазначити, що на сторінці офіційного інтернет представництва Національного банку України у розділі «Нагляд/Фінансовий моніторинг/ Питання та відповіді/ Фінансовий моніторинг для банків» стосовно питання «Коли саме банк зобов'язаний надати інформацію в ДСФМУ про відмову? Не пізніше наступного робочого дня після прийняття рішення про відмову чи закриття рахунку (за умови, що ці події відбулись не в один день)?» розміщена позиція Національного банку, а саме: У зазначеному банком випадку вважаємо,

що банк зобов'язаний повідомити про відмову протягом одного робочого дня, але не пізніше наступного робочого дня з дня прийняття рішення щодо відмови в підтриманні ділових відносин (розірвання ділових відносин)».

Ураховуючи зазначене, щодо застосування кодів Довідника видів повідомлень про відмову (K_DFM21), вважаємо, що

Код 10 (Відмова від встановлення ділових відносин) має застосовуватися у разі прийняття рішення щодо відмови від встановлення ділових відносин;

Код 11 (Відмова від відкриття рахунку) - у разі прийняття рішення щодо відмови від відкриття рахунку;

Код 12 (Відмова від обслуговування) - у разі прийняття рішення щодо відмови від обслуговування за умови наявності проміжку часу між датою відмови в обслуговуванні і датою закриття рахунку;

Код 20 (Відмова від підтримання ділових відносин) - у разі прийняття рішення щодо відмови від підтримання ділових відносин за умови наявності проміжку часу між датою відмови у підтриманні ділових відносин і датою розірвання ділових відносин;

Код 21 (Розірвання ділових відносин) – у разі відмови від підтримання ділових відносин, зокрема шляхом розірвання ділових відносин за умови що ці події (прийняття рішення щодо відмови і розірвання ділових відносин) відбуваються в один день;

Код 22 (Закриття рахунку) – у разі відмови від обслуговування, зокрема шляхом закриття рахунку за умови що ці події (прийняття рішення щодо відмови і закриття рахунку) відбуваються в один день.

Питання 8. Якщо країна реєстрації (резидентності) клієнта та його громадянства (підданства) розрізняються, то яку саме країну вказувати під час заповнення файлів інформаційного обміну.

Під час заповнення файлів інформаційного обміну, зокрема заповнення реквізиту «cl-state-res» (Країна реєстрації/громадянства) [указується для нерезидентів], передбаченого у файлах-повідомлення про відмову від встановлення/підтримання ділових відносин (тип J) та замороження (розмороження) активів (тип S), пропонуємо зазначати країну реєстрації для юридичних осіб, країну громадянства (підданства) - для фізичних осіб.

Для трастів та інших подібних правових утворень, що не є юридичними особами - країну заснування.

**Директор Департаменту
координації системи
фінансового моніторингу**

Олександр ГЛУЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО
Перший заступник Голови

Ігор ГАЄВСЬКИЙ